

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 2 ori: Merceura si Sambet'a, F6ia una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu s6u 45 doidieleri, or 3 galbini si 3 doidieleri mon. sunatori'a. Se prunera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 42.

Brasiovu, 26. Maiu 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Opiniunea Escelentiei Sale P. Episcopu
ANDREIU Br. de SIAGUNA

in obiectulu importarii cartiloru romanesci. *)

Ponderositatea obiectului din inaltulu decretu gubernialu din 12. Febr. a. c. Nru 1680, carele ceru dela mine o prejudecare matura, precumu si absentia mea de 9 septemani din resiedinti'ami, numai acumu mi ierta de a mi da opiniunea in privintia mesureru, ce aru ave a se observa spre venitoriu pentru trecerea cartiloru si a diurnaleloru romane din tieri straine, si cu deosebire pentru pres'a din Principatele rom. vecine.

Mai nainte de a me lasa in meritulu obiectului de presa, debue se permitu constatarea acelui adeveru, ca adeca natiunea romana, ca christiani si ca cetatieni, totdeauna au documentatu credintia si alipirea s'a contra Tronu si Patria, si pentru aceea au sciutu, si scie ea si astadi a nimici si a sfarma sagetile cele ascutite ale cleveteloru, cu cari inimicii nu mai incetaza a o aduce in prepusu la regimu, imputandui Dacoromanismulu. Inse natiunea romana despretiuesce aceste innegriri, le combate in diurnale, si sporesce in credintia si alipirea s'a contra Imperatu si Patria, pre carea ea anca si atunci o a pastratu neintinata, candu principii ardeleni cu verga de feru au supusu pre romanulu jugulu celui nesuferitu alu feudalismulu, candu principii ardeleni gonieau religiunea strabuniloru lor, si faceau consciintiei lor sila; candu era crima a fi romanu, si numele si religiunea lor erau obiecte de batjocura si in starsitu, candu principii ardeleni confiscau mosiele metropolitane, eparchiale, monastiresci si parochiale, era pre archierei, preoti si calugari i maltratau; cu catu dara mai multu nu iubesc natiunea romana astadi pre Imperatulu si Patria s'a, si le este lor credintiosa, candu bisericesce si politicesce ea este egal indreptatita cu celelalte popore christiane din Patria?

Acestu adeveru lu precunoce intrég'a Europ'a civilisata, si regimulu imperatescu n'are nici unu temeiu alu trage la indoiela, prin urmare n'are temeiu a pune vreo suspitiune séu nisce mesuri extraordinarie asupra scrieriloru romane patriotice, séu si straine.

Acestea lasandule inainte, me intorcu la obiectulu susu laudatulu decretu gubernialu, si mi iau voia a me descoperi intr'acolo; ca cartile si diurnalele in genere luanduse, sunt de feliurite categorii, cari se vedu din inscriptiunile si programele lor, si ca categoriile aceste feliurite ale cartiloru si diurnaleloru, nu potu cadea sub unulu si acelasi tractamentu alu statului, ci me-

*) Caus'a importului obiectelor literarie romane din alte tieri a privit'o romanii totudeuna, ca o mesura luata spre impedecarea culturai lor literarie materne si acumu anca o privescu ca unu ochiu din caten'a afurisitei lor slavii de vecuri, ca una amenintiare amanata, ca ei potu anca deveni strirbati in dreptulu egalei indreptatiri si cu mesur'a acesta, pe care o vediu si inaltulu gubernu, ca e apasatoria si rusinatoria, — de unde se si indura inaltu acelasiu, a provoca pe ordinariatele romanesci, ca se si dee parerea in privintia obiectului acestuia, si Telegr. Romanu publica, ca din fontana secura acesta opiniune, care o reproducemu si noi cu mare asteptare pentru rezultatulu doritu. Red.

surile luate au de a se defige dupa categori'a cartiloru si diurnaleloru asia, incatu d. e. cartile si diurnalele bisericesci, scientifici, scolari, economice, istorice si altele acestor asemené, nu se potu pune sub unu tractamentu cu cele de cuprinsu politicu, pentruca religiositatea si sciintia nu potu fi nici candu prejudeciöse pentru statu, ci politic'a reu socotita este dupa insasi natur'a si condemnabila.

Convingerea acesta a mea nu numai nu vatama legea cardinala a patriei nostre constitutionale, carea garanteadia cetatieniloru sei libertatea bine intielésa, si egal'a indreptatire politica, confesionala si nationala, precumu si desvoltarea acestoru doue momente din urma, — ci anca se póte cu totu dreptulu socoti ca unu eflusu din aceea.

De aci urméza naturalmente, ca dispositiunile antimartiali despre pres'a romana interna si externa, luate pentru censurarea si oprirea cartiloru si diurnaleloru romane, astadi nu se mai potu sustiené in valóre, caci atatu religiunea ort.-orientala catu si natiunea romana sunt recepte, si caci tocma acesta impregiurare au imbarbatatu pre ierarchia bisericesca de religiunea ort.-orientala de a lucra neobositu pe campulu religiositatei si alu moralitatei, ce ei pana la 1848 nu i au fostu iertatu; asiderea totu aceea impregiurare au indemnatu pre intielegintii romani din patria, de a forma o Asociatiune pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, careia regimulu inaltu a binevoitu ai da aprobarea s'a, si totu deodata ai concede, ca acesta Asociatiune se póta avea si membrii din tieri straine. —

Altumintrea sta dupa parerea mea treb'a cu cartile si diurnalele de cuprinsu politicu.

Inse eu si in privintia acest'a purcedu din aceea convictiune, ca si intre aceste debue se se faca deosebire dupa cuprinsulu si program'a, ce ele representa. Si fiinduca la noi pres'a este libera si regulata prin lege, despre o parte, era despre alta, si acesta o marturisescu cu durere, starea politica la noi anca nu s'au mai limpeditu, de unde apoi provine, ca atatu in carti si diurnale patriotice, catu si estranee se gasescu pareri diferite despre unulu si acelasiu obiectu politicu, si autorulu numai atunci se trage la responsabilitate, si foi'a lui se opresce, dec'a au aretatu tendintie malitiöse, resturnatorie de pacea publica si legala, tendintie revolutionarie: pentru aceea mi iau voia de a da parerea mea in privintia acest'a intr'acolo: ca inaltulu gubernu se binevoiesca a statornici mesurile sale facia cu cartile si diurnalele romane, estranee de cuprinsu politicu pe bas'a acumu espuselor impregiurari, cu atatu mai multu, de órece e si cunoscutu, ca de si cartile si diurnalele politice patriotice proscueaza diferitele tendintie, si de si ele se unescu in principiu, a innainta binele patriei comune, daru in forma si esecutare se deosebescu intre sine, de unde apoi unele se dicu centralistice, alte federalistice: totusi inaltulu regimu le concede liber'a descoperire, pana candu nu vatama legile statatorie in vigóre si privitore la interesulu individualitatei patriei, si la interesulu maiestaticu si dinasticu.

Prescurtu opiniunea mea este, ca inaltulu regimu se tractedie cartile si diurnalele romane estranee dupa aceleasi mesuri preventive, pe ca rele au prefiptu pentru

cartile și diurnalele estranee de alte limbi; și me rogu, că înaltu același se binevoiescă a me încunoscîntia la timpulu seu despre mesurile luande în privința cartiloru și diurnaleloru romane estranee, spre îndreptarea mea, de carea amu debuintia și că presedintele Asociațiunei ardelenene pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu.

Agricultur'a, industri'a și comerțiulu Principatelor unite catra Transilvani'a.

(Incheiere din Nr. tr.)

IV. Se ne re'ntorcemu la încercarea de a deslega întrebatiunile aruncate în Nru tr., eara apoi se ne încheiemu acestu sîru de articuli pentru astadata, lasandu la voi'a cititoriloru combinatiunile mai departe.

Cumu se pôte dara, că în mișloculu atatoru avuții ale naturei, totuși se fimu dincóce și dincolo de munti tocma pe atata de saraci, pe catu ar trebui se fimu avuți?

Noi ardelenii considerandu numai cele deduse în articuli precedinti ne deteramu respunsulu, care se pôte resuma în următoarele: a) lips'a totala de creditu; b) lips'a de piațe comerciale pentru unu comerțu activu; c) mai total'a lipsa de institute științifice pentru agricultur'a, industri'a și comerțu; d) contributiunile de tóta plas'a, nici decumu amesurate la impregiurările enumerate în susu atinsele trei puncte; e) lucrulu nebunescu mai virtosu alu unei parti însemnatóre din aristocrați'a unghurésca, eara că de 20 ani încóce și a burgarimii de tóte nationalitățile, carele scóte pe fiacare anu cateve milióne din tíera, fara că se lase în urmași altu ecuivalentu, decatu coruptiunea.

Si pentru ce sunt moldavo-romanii fara asemenare mai saraci decatu nu aru trebui se fia dupa frumosulu loru comerțu? Acésta întrebare sémenea a fi cu atatu mai grea de a se deslega, cu catu este positivu, cumca în cei 11 ani adica între 1850 & 1860 din comerțiulu activu au ramas numai în Tíer'a rom. castigu curatu în bani numerati preste 415 milióne lei și în Moldov'a aprópe 300 milióne, séu în suma rotunda pentru ambele tieri la 700 milióne lei, care facu la 22 mil. galbini, séu 132 mil. fl. v. a. Mai însemnamu aci, ca contributiunile (imporțele, dari, biruri) direpte și indirepte **legale** în Principate sunt — pană acumu fara nici o asemenare mai usiore decatu în tierile austriace, pentruca de es. tieranii agricultori nu platescu la vistieri'a statului pe anu mai multu decatu o familia cate 42 lei cu totulu, care ar face în valuta austriaca dupa cursulu de acumu cam 8 fl. 30 cr. în chartia. Si totuși cine ar crede! cele 22 mil. galbini séu 700 mil. lei nu se afla nici decumu în Principate. Dupa rezultatulu mai multor cercetari în manile locuitoriloru dela sate abia se afla atát'a moneta sunatóre pe catu se si póta plati regulatu contributiunea, adica camu 60 mil. lei séu nici dóua milióne galbini, eara în unele sate raritatea monetei este asia de mare, catu în trei sate nu poti schimba cate o lira turcésca (moneta de cursu de 62 lei séu aprópe 2 galbini). Ei bine, unde sunt acelea milióne multe castigate tierii mai virtosu prin sudórea cea crunta a locuitoriloru sateni? Din 22 mil. galbini castigu curatu pe 11 ani au nu trebuia se remana pe fiacare anu cate 2 mil. galbini séu 64 mil. lei în tíera?

Este prea adevératu, ca asemena castiguri intra în Principatele unite, totu asia inse este adevératu, ca ele pe o pórtă intra și pe alta earasi esu, eara acést'a în modurile urmátóre:

1. Din veniturile de 30 mil. lei ale monastiriloru inchinate se trimit în afara pe fiacare an la respectivele monastiri și la númerocele rudeni ale egumeniloru greci la tíer'a de unde au venit ei $\frac{2}{3}$ adica 20 milióne lei.

2. Absentarea cu anii întregi în tieri straine a unei mari multimi de familii boieresci, cumu și de alții asia numiti parvenu și badarani boieriti (pentru avuțiile loru), cumu și studierea unui numeru însemnatoru de tineri prin strainatate scóte earasi din tíera pe fiacare an cel mai pușin 20 milióne lei.

3. Rivalitatile mai multor familii boieresci pentru tronurile Principatelor între anii 1848—50, 1853 pana la 1859 și tocma pana astadi, au scosu aurulu din tíera asia dicundu cu carale și cu corabiile, despre care potu se marturisésca în cugetu curatu marii veziri, ministrii, dragomanii și pasii repausatului Sultanu Abdul-Megid și mai multu că toti D. Aristachi fostulu agentu alu Principatelor în Constantinopole, întru asemena și ministrii și generalii fericitulu întru pomenire Czar Nicolae alu tuturor Rusiloru, precumu și óresicare „buni prietini“ din Parisu și dela Londra. Acelea rivalitati anca au costatu pe acelea tieri nefericite în fiacare anu cel mai pușin 10 milióne lei.

Unu altu restu earasi că de 10 milióne lei care se mai scóte din tíera, se pôte socoti în tributulu anualu ce se mai da la Pórtă turcésca, cumu și în tramiteri de bani castigati aci în tíera de catra neguțiatori, meserieri, agenti, amploiați, medici, spitieri etc. etc. totu strani și statatori sub protectiuni straine, carii petrecu în Principatele romanesci numai pe catu timpu s'au inavutítu, eara apoi se retragu cu averile loru la tierile de unde au venit.

Acestea sume și anume cele de sub Nrii 1, 2 & 3 nicecumu nu sunt escagerate; tocma dincontra, amu fi în stare de a constata cu date autentice, cumca ele sunt mai mari decatu le arataramu noi aici; scopulu nostru a fostu numai că se aratamu cu degetulu vatr'a reului, caus'a saracirii locuitoriloru din Principatele unite. Mai departe ne vedemu și aci indemnati a indirepta pe cititorii nostrii la o alta disertatiune adesu citatelor Anale din 1861 titulata: Proprietatea de pamentu și nationalitatea. Din acea disertatiune se pôte informa oricine despre adevérat'a stare a lucruriloru în susu atins'a privinția; deci tocma pentru aceea încheiemu și noi cu cateva pasage din aceasi:

„Petrecerea în strainatate séu absentismulu e acelu monstru, carele nu numai ca a inghitítu mai totu prisosulu productului natiunii, dar amerintia a seca de siguru și sorgintele (isvorulu, scaturiginea), de unde au esitu acestu prisosu. Spre adaosu la nenorocirea nóstra absentismulu nu a fostu smintitu numai atunci, candu avuții nostrii erau în strainatate, ci chiaru și candu ei cu corpulu se aflau în tíera, gravitatiunea spiritului loru inse fiindu afara din tíera, acestu absentismu moralu au scosu și scóte pe fiacare anu diecile de milióne de pe mosiile monastiriloru în strainate; elu a inavutítu mai multi viziri și diplomati straini; elu a causatu acelu refluxu, acea perire grabnica a numerariului din circulati'a ce amu pomenit'o în intervalulu între publicarea conventiunii și alegerea principelui. Acésta din urma emigrare de bani spre a face politica în strainatate nu a contribuitu pușinu la înreutătirea crizei comerciale ce se escase pușinu mai nainte de promulgarea conventiunii, și pórtă o parte însemnata a causeru, pentru care acea criza continua și astadi. Totu aceste sacrificii (jertfe) ale ambițiunii personale séu ale unei clase ce uneltea vreunu scopu partialu, au afundatu multe mosii în datorii, din care vedi bine ca pe calea ordinaria a productiunii nu e cu potintia a se licuida etc. etc.“

Eata Domnilor, ca intrandu numai ceva mai afundu în misteriiile economiei nóstre nationale, nu se pôte că starea de față se nu ne insufle grija și îngrijare pentru viitoru, déca cumva nu vomu face totulu pentru că se scapamu odata de ea și se apucamu pe o alta cale mai salutara. Amu vedítu pe scurtu starea agriculturii, industrii și a comerțiului transilvan; amu aruncatu o privire fugitiva și preste referințiile economice și comerciale fórté neplacute pentru noi ale Principatelor unite catra ale Transilvaniei. Cu tóte aceste inse noi numai catu amu sgarietu reulu pe deasupra, eara vindecarea lui cere cu totulu alte poteri fórté multu diferitóre de cele atinse în cate unu articulu de diurnalu. Intr'aceea implinésca si fiacare datorint'a în cerculu seu și rezultatele dorite voru trebui mai curendu séu mai tardiu se ésa la lumina.

G. Baritiu.

PENTRU CE NU SE CONCHIAMA DIET'A?

(Urmare din Nru tr.)

Nemagiarii, insielati întru sperantiile sale prin diet'a unghurésca, tocma vréu a se folosi de ocașiunea acea favoritória spre a mai face macaru unu pasiu înainte catra realizarea dreptelor loru pretensiuni, tramisera mai multe deputatiuni la Vien'a, cari ce e drepru fura primite prietinesce, totuși în casulu celu mai favoratoriu fusera espedate celu mult cu cate o farmitura din dorintiele loru. Asia partidei susmemorate — sprijinita fiindu de cercurile acele vienesse, cari privescu principiulu nationalitatiloru de o stirpitura a seclului IXX-lea și egal'a îndreptatire nationala de o dogma periculósa statului, și care aru ferbe bucurósa într'o caldare tóte popórele Austriei spre ale face o nationalitate mare austriaca germanisata, — ia succesu totuși a aduce lucrulu acolo, incatu ministeriulu a lasatu se treaca ocașiunea acésta nefolosita.

Eu credu, ca influinti'a și inriurinti'a acésta a vechiloru conservativi ai Ungariei, precumu și nedeterminarea, care se arata din ceealta parte, de cate ori e, că principiulu egalei îndreptatiri alu nationalitatiloru se se escuteze cu serioșitate, trebuie se fia caus'a, cumca dict'a Ardealului, pe lenga tóta dechiararea de comunu și publicu cunoscuta și pe lenga ne'ndoit'a dorintia a romaniloru și sasiloru, anca totu nu se mai

conchiama, pentru ea, vedeti Dvóstra, e midiuloecu celu mai necesariu spre scopulu conservativiloru vechi, cá egal'a indreptatire nationala a nemagiariloru cu magiarii se nu se realizeze niciodata; cá nemagiarii niciodata se nu se póta inaltia la unu factoru mai insemnatoriu alu vietiei politice in Ungari'a si Transilvani'a. Un'a dieta ardeléna in sensulu rescriptului imperatescu aru fi fostu pentru romani cea d'antaiu oca siune si celu d'antaiu pasu spre aceea; lumin'a seclului alu IXX-lea in aceea si dieta ar fi datu suprematiei cei ne'ndreptatite a magiariloru in Transilvani'a o lovitura de mórte si o aru fi frantu pentru totudéuna.

Asia e, ne'ntreupt'a amanare a dietei transilvane, se pare, ca ne arata cu degetulu, cumca parerile memoratei partide se iéu earasi prea tare in consideratiune pe la locurile direptive, dupa care diet'a unгурésca earasi ar veni a se conchiama inainte de ceea a Ardealului; si in casu, candu in celelalte repórte s'ar poté midiuloci vreo impreuna intielegere, atunci autonomi'a Ardealului ar deveni a se sacrifica cá unu contrapresentu celeia (dietei ungur.) asia, in catu pe noi sermanii ardeleni, — fara multe ceremonii, anca inainte de ce am fi si vediutu o dieta a Ardealului, near anecea deavalma cu Ungari'a! Óre inse o politica ca acésta ce ar poté fi alta, decat u respingere dela sine a majoritatii poporime ardealului, o denegare a principiului egalei indreptatiri a popóreloru Austriei, care fú pronunsiatu cu atata solemnitate, dar' care denegare apoi ar si face se se cutriere tóta increderea! Ca-ce nimene nu se mai indoiesce, ca repórtele nóstre ceru neaperatu o regulare prin dieta, si s'a demonstratu de mai multe ori si in foile publice, ca diet'a Ardealului e pentru tíera o necesitate neaparata, nunumai pentru vreo reforma radicala in administratiunea tieriei si pentru coluorarea spre a defige reportulu dreptului de statu alu aceleiasi catra intregulu imperiu, ci si cu deosebire, pentru cá natiunea romana, care prin restituirea constitutiunei de mai nainte cu trei natiuni remnicolare se eschisa factualmente dela egala indreptatire!! se se articuleze pe calea dietei si prin acésta se vina la asigurata folosintia a drepturiloru sale, care se afla basate in diplom'a imperatésca din 20. Oct., prin urmare totu pasulu facutu in contra afacerii unei diete transilvane invaluesce implicate in sine unu atacu indreptatu in contra nationalitatii romaniloru: fiinduca unulu cá acesta prin impedecarea dietei impedece si relisarea egalei loru indreptatiri in Ardealu.

Prin diplom'a din Octobre, Austri'a fu pronunsiata de statu constitutionalu, popóreloru imperiului se dede prin aceasta dreptulu a lua parte la legislatiune; dietele toturor tieriloru se conchiama, cu ce dreptu dara s'a eschisu Ardealulu dela acestu beneficiu constitutionalu? pentru ce se nu cuteze Ardeleanulu a esercea acestu dreptu importantu constitutionalu?

Aru fi cea mai intetita oblegaminte a barbatilor in fruntea regimului a ajuta tíer'a acésta, cá cat mai curund se scape de marea acésta nedreptate, pe care nu o pote pe de ajunsu desvinovati neci o impregiurare, dupa ce autonomi'a Ardealului chiaru si in rescriptulu imperatescu catra diet'a Ungariei fú espresu cunoscuta, de unde dreptulu tieriei acesteia de a avé o dieta de sine statatória e fara indoieála prea intemeiétu.

Deci noi credemu, ca cu dreptulu potemu astepta dela ministeriulu imperatescu, ca déca se tiene de principiulu egalei indreptatiri a toturor popóreloru Austriei, care e redicatu de capulu statului la lege fundamentala a statului, nu se va lasa de nimenea a se amegi si va pune cuventu la Mai. Sa pentru catu mai curand'a conchiama a dietei Ardealului; pentru cá credintiosulu poporu romanu, care cu buna séma nu póta vin'a, ca se despretiuesce astfelu, se nu se tiena mai indelungatu pe dinafara de barierele constitutiunei.

— Escelenti'a Sa D. gubernatoru Conte de Creneville calatorescu prin tíera. In 2. Juniu porni catra Alba-Julia, de unde va trece la Blasiu, Cetate de Balta si in 4. la Mediasiu; in Hatiegu anca se díce, ca va cerceta orasiere montane, eara catra 11. se va réntórce la Clusiu.

— (In caus'a proprietatii fostiloru granitari.) „Kr. Z.“ anunčia, cá unu ce pré siguru, ca cestiunea despre restituirea muntiloru dela fostii granitari la sasi, dela cari se luara si se prededera in secululu trecut u la granitari, vine acum u la pertractare; si face intrebarea: óre n'ar fi cu totulu neaperatu de lipsa a se renoi representatiunile facute la Maiestate in caus'a acésta anca in a. 1850, (?) si acum chiar prin reprezentanti'a nationala ad. prin universitate. — Sasii se ingrijescu de timpuriu, cá se'si imultiésca averea nationala si se pisce de unde numai se póte cate ceva pentru ea. Romanulu anca nu sia uitatu dóra de cele, ce le patise cu asemeni apucaturi din vécuri, si'si va sci si elu acum u apera si cea din urma

palma de locu, or si unde s'ar disputa din pofta séca, séu din pretensiuni nesatióse fara dreptu si meritu de pretensiuni.

— Deputatiunea sasésca, constatória din dep. Ranicher si Gull si Comesulu, a pornitu la Vien'a; dupa ce guberniulu r. earasi s'a pronunsiatu, ca representatiunea sasa nu se tinea de competinti'a universitatii.

E lucru tristu pentru noi romani, ca stamu inlemniti, cá cadiuti din copaci, si ne zolimu indesiertu si de o parte si de alta spre a ne apera dreptulu egalei indreptatiri nationali respicatu prin actele suveranului, pe candu altii mergu inainte pe calea lor sciuta, — cá cum ar fi securi, ca ce facu va remané bunu facutu, si noi ear' ne vomu mai deda cu cele facute de ei, cá brósca cu grandin'a? — Asia — déca pe bacea dreptului istoricu nu neamu restituitu si noi comitetulu si prefecturele din 1848, dandule viétia administrativa si judecatorésca. — . . .

UNGARIA. Pe candu Kossuth din Turinu emite prochiamatii si programe, despre concessiuni ce le face elu la nationalitati, cá gubernatoru presuntivu alu Ungariei, in Vien'a la Gerold esi la lumina o brosiura cu totulu reactiunaria, sub titlu: „A magyar nemzeti politika helyes irányja“. Calea cea drépta a politicei ung. nationale“ care e compusa de cons. de curte Zsedényi si sci si cancelari'a de curte de ea; apoi ea sfatuesce earasi conferintie d'acapo, si reincopcierea constitutionala dela a. 1791, timpulu aristocratii celu saturninu, de a carui revenire dómne ferescene. Ne vomu réntórce la aceste aparitiuni.

— Scrutatorii naturali magiari in Constantinopole, facu cunoscutu in „P. N.“ ca le a succesu a intra la remasietiele bibliotecii lui Matia Corvinu, aflatórie in bibliotec'a Sultanului si voru reporta academieii despre cele aflate.

AUSTRIA. Vien'a. Candu se cetise reportulu comisiunei privitoriu la fondulu studiiloru in senatulu imperialu, se incinse o desbatere ferbinte pro si in contra concordatului, cu care oca siune se descarcá mai vertosu faimosulu membru Giscra in contra concordatului, inse fara vreun succes, fiindca concordatulu e lege, si spre a se desfiintia or modifica elu, se cere nunumai votulu ambelor case ale senatului imp. ci si alu Imperatului, care l'a suscrisu, deci indesiertu se astépta modificarea lui, pana candu nu se va invoii suveranulu. —

— In dilele trecute se publicara sentintie judecatorésca in contra Redactoriloru dela „Vaterland“, „Neueste Nachr.“ si „Ost und West.“ Celu d'antaiu fú condemnatu la arestu de 1 luna, si scadere din cautiune: 1000 fl.; alu 2-le la arestu de 3 luni aspritu cu o di de postu pe luna si 1000 fl. scadere din cautiune; Dr. Tkalac, red. dela „Ost und West“ la 6 luni arestu aspritu si 1100 fl. scadere din cautiune. Grea sarcina si rea recompensa e a Redactoriloru. —

CRONICA din AFARA.

Din afara se serie, ca Rusi'a ar fi concentratu in Besarabi'a vreo 60 mii soldati spre a impune Portii a se retrage de pe teritoriulu Muntenegrénu; ear in Hassi'a Germana ministeriulu si a datu demisiunea, remane totusi pe locu pana la imepegarea altuia. Din Rom'a acum u asteptamu rezultatele adunantiei Prelatiloru.

TIER'A ROM. Bucurésca. Cestiunea rurala, care in asiedinti'a dir 17. Juniu 1861 se amaná pana candu ministeriulu nu va midiuloci la Domnulu ajutoriu potintiosu spre a inlesni resolvarea ei, acum u totu suptu acelu ministeriu se amaná si in siedinti'a camerei din an. 1862, 15. Maiu. Óre pana candu?!?

Se suna de alta parte, ca ministeriulu de acum u se vede silitu a se retrage, si anca din caus'a interpelatiunei, ce o facu D. Gr. Cus'a in caus'a monastiriloru inchinate, la care nu voira ministerialii a respunde in sesiune. — Caus'a scolara si a eforiei si in Bucuresci si in Jasi se afla anca totu in desolatiunea desolatiuniloru. — Propagande devolesci in contra unirei perfecte rescóla tóte spiritele in ambele parti, ear mai vertosu in Moldov'a se face venatu formalu in contra unirei. — Acéstea sunt pure consecintie ale tendintiloru si planeloru veneticiloru si simbriatiloru din castre straine, cá se impedece inaintarea romanului, pana cand séu grecii voru cuprinde Bizantiulu séu Muscalii se voru poté uni cu sclavii de sudu, candu apoi nu li frica, ca'si voru mai poté romani inaltia capulu. Asia ve trebue romaniloru, déca ve incredeti frumóseloru vorbe ale veneticiloru si nu ve curatiti mesele vóstre paladice de gunoiulu strainismului si Elidismului, cari cu doctrinele loru cele antiromane si dusimanóse unitei fratietati a toturor romaniloru, opunu o stavila atatu de trista fericitului viitoriu nationalu.

ROMANIA. Aicea s'a reformatu treab'a posteloru in tr'unu modu strabatatoriu. Dela 1. Maiu se administreze poste in intielesulu legii votate de corpulu legislativu in 31. Maiu in propriulu regiu prin insusi gubernulu. In Bucuresci, Braila, Craiova, Ploiesci, Calafat, Giurgiu si Olteniti'a se voru infinti'a buirouri postale independente; in Buzeu, Rimnicu seratu, Pitesci, Slatin'a, Tergujiului, Turnuseverinului, Rimniculu Velcii, Caracalu, Turnu magurele, Stirbei, Tergovisce si Campulung au priimitu DD. generali-casieri ai plaseloru cu ajutoriulu unoru amploiatu postali functiunile directoriloru postali. —

Servitiulu postalu consta in espeduirea scrisoriloru, baniloru si altoru obiecte, precumu si in transportarea pasageriloru. Plat'a pentru scrisori in greutate de 1—5 drame, francate face 30 de para, nefrancate 1 piastru 15 para; dela 5—10 dram. franc. 1 piastri 20 para, nefrancate 2 piastri; dela 10—50 dram. franc. 2 piastri 10 par., nefrancate 3 piastri; dela 50—100 dram. franc. 6 piastri, nefrancate 8 piastri; dela 100—150 dram. francate 12 piastri, nefranc. 14 piastri; dela 150—200 dram. franc. 18 piastri, nefranc. 30 piastri. Pentru hartii tiparite subtu legatura crucita in marimea unei cöle cate 2 parale. Pentru hartii fara pretiu se ptatesce dupa greutate s. a.

— Eaca si lucrurile ad. töte legile votate de adunarea legislativa pe sesiunea 1861—1862, dela 24. Jan. pana la 31. Martie c.

1. Pentru incetarea comisiunei centrale.
2. Pentru suprimarea tacsei de esportatiune si cu partea de peste Milcovu, asemanatu votului dela 11. Dec. 1861
3. Pentru deschiderea unui creditu de 400,000 lei in plata de dobîndi la imprumuturile provisorii ce statulu va fi silitu a face in cursulu anului 1862.
4. Pentru instituirea unui comitetu legislativu provisoriu.
5. Pentru adoptarea condiceii penale de aici si in Moldov'a.
6. Pentru deschiderea unui creditu de 2000 galb. spre inchirierea unui localu si mobilarea trebuintiösa pentru doua Ministerie.
7. Pentru unu creditu de 60,000 lei spre inchirierea localului curtii de casatiune si mobile trebuintiöse acestui localu.
8. Pentru dotatiunea östei.
9. Pentru instituirea de procurori in Moldov'a, pe lenga töte instantiile judecatoresci.
10. Pentru ierarchi'a militara.
11. Pentru unu creditu de 4000 galbeni spre mobilarea palatului dela Cotroceni.
12. Pentru cumparatórea caseloru din Focsiani ale Dn. Dimitrie Dascalescu pe sém'a statului, in trebuinti'a autoritatiloru locale.
13. Pentru stringerea venitureloru si facerea chieltuieleloru publice dela 1. Aprilie pana la finitululu anului.
14. Pentru urmariri in materii de contributiuni si alte venituri ale statului.
15. Pentru presa.
16. Pentru inaintarea in armata.
17. Pentru asiedierea tacsei de transmitere asupra proprietatiloru de orice natura ale asiediaminteloru publice si de binefacere dincolo de Milcov.
18. Pentru continuarea suprimarii dreptului de esportatiune.
19. Pentru unificarea contributiunii de poduri si sioseele in Principatele-unite.
20. Pentru unificarea contributiunii fonciare.

Literariu. „Indemnatu de Dta spre a trãmite vreo cateva esemplare din diurnalulu „Isis séu natura“ mai ver-tosu pe sém'a instituteloru romane din Austri'a, care ori si cumu nu potu remané fara a avé cunoscintia de totu ceea ce s'a lucratu in limb'a romanésca si din campulu celu largu — si intielenitu — alu istoriei naturale, o facui acésta bucurosu in folosulu comunu; si in favórea instituteloru amu si scadiutu pretiulu unui esemplariu la 15 fl. m. a. Inse vediendu, ca nece unu esemplariu din cele tramise, cu tóta poforit'a publicare in Gazet'a, nu s'a petrecutu pe acolo, Te rogu a mile retramite pe töte scl.“

Acestu extractu din epistola D. autoru ilu comunicamu numai cu acea intentiune, cá déca totusi mai doresce vreunu institutu a avé acestu opu, care cá la 4 ani lati si respandi atatu de esactu si cu scumpatate nepregetatória sciintiele naturali, se nu mai amane a silu cumpara dela Redactiune in restimpu de 18 dile ad. numai pana la 25. Juniu n., caci

dupa terminulu acesta le voi si retramite indereptu. Tomurile in 4-o, camu de cate 400 pagine, din sciintiele naturali cu multe figuri, nu se voru poté asia lesne castiga de altadata; si acumu se potu capata dela 1856—59 tóte cu pretiulu de susu, pe candu in Bucuresci se vendu cu 4 galbini. D. Dr. Barasiu facù cu acésta o binefacere, ca reduce pretiulu in favórea instituteloru de aici serace.

Acumu earasi continua D. naturalistu Dr. Barasiu, acestu diurnalulu de multa importantia in Bucuresci, incependu dela 1. Ianuariu, silu continua in folosulu latirei cunoscintieloru naturale intre romani. Elu ésa de 4 ori pe luna cate o cöla buna. Pretiulu e pe anu 2 galbini si se prenumera la biroulu diurnalului strata sielariloru Bucuresci. Aru fi neaparatu de lipsa, cá diurnalele din Romani'a se'si scóta prin agentia licentia cá se póta trece si incóce, caci altufeliu ele ni se o-prescu aici, tóte, cate nu se afla insirate in consemnatiunile postali generali. Romanulu, ce e dreptu, ca se afla insiratu inse cá oprit pentru Austri'a, de acea ar fi cu cale a si rennoi licenti'a.

CONCURSU

pentru locu de profesura la gimnasiulu romanu ortodocsu din Brasiovu.

Efori'a scóleloru romane din Brasiovu, luandu in consideratiune pedeoparte, cercustarea ca pentru romanii de legea ortodocsa nu esista in tóta Austri'a nici unu gimnasiu superiore, in care limb'a institutiuni se fia cea materna; éra pedealt'a grantatile cu care au a se loptá studentii nostri in depunerea esameneloru de maturitate pe la gimnasiale cu limb'a esplicativa neromanésca, care grautati proviuu nunumai din natur'a lucrului, ci pe a locurea acelea li se asternu in cale adeseori si de ur'a nationale, de care multi nu se potu infrená nici pre catedre chiaru, ce sunt dechiarate de publice — in speranti'a ca subventiunea, de cisa de Maiestatea Sa imperatulu pentru gimnasiulu nostru, se va realisá in timpulu celu mai de aprópe, se a determinatu a infintiá pe lunga gimnasiulu inferiore si celu superiore.

Dreptu aceea, voindu a adaoge la cele patru clasi inferiore ce esistu deja, pe totu anulu pana la completare succesivu cate o clase, si a incepe cu a V-ea dela inceputulu anului scolasticu fitoriu 1862/3 deschide cu acést'a concursu pentru a septea profesura cu salariu anuale de 700 v. a.

Dela concurente se cere, cá se produca :

- 1) Atestatu de botezu, ca e romanu de legea or. ortodocsa si cetianu austriacu;
- 2) Documente, ca seu a absolvatu gimnasiulu si cursulu filosoficu in vero academia dupre sistem'a veche, seu a finitu studiale media si cursulu filosoficu dupre sistem'a cea noua.

Se intielege ca se va preferi celuce se va documentá, ca a depusu si esamenulu prescisu pentru aspirantii la profesur'a gimnasiale, fia din categori'a sciintieloru limbistico-istorice, fia din cea a sciintieloru matematico-naturali.

- 3) Atestatu de purtare din partea autoritatiloru politice.

Töte acestea se le tramita la subscris'a directiune celu multu pana la 15. Augustu 1862 s- n. spre a se puté substerne la timpu eforiei si autoritatiloru scolastice superiori.

Subscris'a directiune gimnasiale se folosesc de ocaziune, cá se dechiaré, spre indreptarea concurentiloru si a studentiloru, ca, convinsa prin esperienti'a de doispredece ani despre eficacitatea organizatiuni gimnasiului, basata pre principiale prescise in „Entwurf der Organisation etc. in Oesterreich“ din 1849, se va tiené, incatu va depende dela densa, si in fitoriu de acésta sistema in totu ce privesce la numerulu obiecteloru obligate de invatiatura, la impartirea materialului dupre clasi, la numerulu óreloru etc. si va completá numai ceea ce se simtiá cá defectu in respectulu istoriei speciali a patriei, si va adaoge si magiar'a cá a treia limba viva.

Brasiovu, 1. Juniu 1862.

Directiunea gimnasiului romanu ortod.

1—3

G. S. Munteanu.

Nr. 39 ex 1862

PUBLICATIUNE.

Efori'a scóleloru romanesci din Brasiovu face prin acésta cunoscutu, precumu ca in 18/30. Junie a. c. se va tiené in cancelari'a sa, in incaperile scóleloru, in privinti'a bailoru de aburu din Brasiovu, una adunare generale; asiadara toti proprietarii obligatiuniloru dela cladirea acestoru bai se provóca, cá se iee parte la aceasta adunare. —

Obiectele adunarii sunt:

- I. Socotelele venitului si ale chieltuieleoru
  - II. Hotarirea asupra starii si viitoriului acestoru bai. —
- Brasiovu in 14/26. Maiu 1862.

Indereptare. In Nr. tr. col. 163 rubr. Nota bene in fine, cetesce adi, in locu de ad. —